

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิด

การศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้ขับรถยนต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการประหยัดพลังงานในการเดินทางโดยรถยนต์ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวความคิดและทฤษฎีของการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

แนวความคิดและทฤษฎี

แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes thinking concept)

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความพึงพอใจ ความชอบ ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพฤติกรรม ตลอดจนแนวโน้มการเกิดพฤติกรรม และอาจหมายถึงความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางที่สม่ำเสมอ⁵

John R.G. Jenkins กล่าวว่าทัศนคติมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วนคือส่วนแรกเรียกว่าความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ส่วนที่สองเรียกว่าความชอบ (Affective) และส่วนที่สามเรียกว่าความตั้งใจก่อพฤติกรรม (Behavioral)⁶

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Element) หมายถึง ความรู้ การรับรู้ และความเชื่อที่ผู้บริโภคมีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความชอบ (Affective Element) เป็นส่วนที่สะท้อนถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผู้บริโภคที่มีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
3. องค์ประกอบเกี่ยวกับความตั้งใจก่อพฤติกรรม (Behavioral Element) เป็นแนวโน้มที่จะก่อปฏิกริยาหรือ ความตั้งใจก่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

⁵ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, *การบริหารการตลาดยุคใหม่* (กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์จำกัด, 2541), หน้า 76-77

⁶ John R.G. Jenkins, *Marketing and Customer Behavior* (Oxford : Pergamon Press, 1972), pp. 41.

แนวความคิดในการประหยัดพลังงานในการเดินทางโดยรถยนต์

แนวความคิดดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติหลัก ๆ 3 ประการดังนี้⁷

ก่อนขับ : เรียนรู้และวางแผนก่อนการเดินทาง ได้แก่ วางแผนเส้นทางก่อนเดินทาง เรียนรู้เส้นทางลัด หลีกเลี่ยงถนนที่มีผิวการจราจรไม่ดี เดิมลมยางให้เหมาะสม ไม่บรรทุกน้ำหนักมากเกินไป เปิดใช้เครื่องปรับอากาศตามความเหมาะสม เลือกใช้น้ำมันที่มีค่าออกเทนให้เหมาะสมกับรถยนต์

ขณะขับ : รู้จักวิธีการใช้รถยนต์อย่างถูกต้อง และไม่สิ้นเปลืองน้ำมัน ได้แก่ ไม่ควรเร่งเครื่องยนต์ก่อนออกรถ ไม่ควรติดเครื่องขณะจอดรถคอย ขับรถที่ความเร็วประหยัด(60-80 กม./ชม.) การใช้เกียร์ให้สัมพันธ์กับความเร็วรอบของเครื่องยนต์ ไม่เลี้ยงคลัตช์ในขณะขับ

หลังขับ : รู้จักบำรุงรักษาเครื่องยนต์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รถยนต์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ไม่สิ้นเปลืองน้ำมัน ได้แก่ ตรวจสอบระบบน้ำมันเชื้อเพลิง ตรวจสอบความเร็วรอบเดินเบา ตรวจสอบระดับน้ำมันในห้องลูกลอย ตรวจสอบระบบจุดระเบิด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติของผู้ขับรถยนต์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความชอบ และความตั้งใจก่อพฤติกรรมของผู้ขับรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ทั้งประเภทเกิน 7 คนและไม่เกิน 7 คน ที่จดทะเบียนรถยนต์ในจังหวัดเชียงใหม่ และขับรถเข้ามาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการประหยัดพลังงานในการเดินทางโดยรถยนต์

การประหยัดพลังงานในการเดินทางโดยรถยนต์ หมายถึง การประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงเมื่อเดินทางโดยรถยนต์

⁷ อริคม นิลอุบล, “การประหยัดพลังงานโดยการเดินทางโดยรถยนต์”, ศูนย์อนุรักษ์พลังงานแห่งประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (2544) : 2-7.

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริษัท ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย จำกัด(2543) ได้วิเคราะห์สถานการณ์น้ำมันในประเทศไทย ดังนี้ “น้ำมันแพง แผลงฤทธิ์เข้าใส่เศรษฐกิจไทยและประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ราคาพุ่งทะลุ ลิตรละ 17 บาทแล้ว ส่งผลกระทบต่อให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะลดตัวลง จากระดับที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 5.0 ก็จะขยายตัวได้ไม่เกินร้อยละ 4.5 ภาวะเงินเฟ้อจากเดิมที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ก็จะเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ขณะที่ยอดเกินดุลการค้า และดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุลลดลง เพราะต้องนำเข้าน้ำมันแพงขึ้น คาดว่าตลอดปี 2543 ยอดนำเข้าน้ำมันจะพุ่งทะลุกว่า 200,000 ล้านบาท และครึ่งแรกปีนี้นำเข้ามาแล้ว 99,188 ล้านบาท ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลและประชาชนกลุ่มต่างๆต้องร่วมมือแรงค์แก้ไขปัญหามาจากผลกระทบของน้ำมันมีราคาแพง ด้วยการปรับตัวรับกับสถานการณ์ให้ทันเวลาเพื่อผ่อนภาระหนักให้ทุเลาเบาบางลง ด้วยการประหยัดการใช้ น้ำมัน และไฟฟ้าอย่างจริงจัง ทั้งในภาคราชการและภาคธุรกิจเอกชนไปพร้อมๆกัน เพราะผลกระทบจากน้ำมันราคาแพงแผ่กระจายไปในวงกว้างกระทบเศรษฐกิจที่กำลังจะฟื้นตัวอาจจะต้องพบกับภาวะตกต่ำอีกครั้งหนึ่งหากทุกฝ่ายไม่ช่วยกันแก้ไขปัญหานี้”⁸

บริษัท ศูนย์วิจัยธนาคารกสิกรไทย จำกัด(2543) มีความเห็นว่า การเดินทางโครงการรณรงค์ประหยัดการใช้ น้ำมัน โดยเริ่มต้นที่การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลก่อน เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่นี้ชาวกรุงเทพมหานครที่มีการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลมากที่สุดถึงกว่า 1.3 ล้านคัน หากมีการร่วมรณรงค์กันในวันที่ 22 กันยายนนี้ เพียงแค่ร้อยละ 10 ก็จะมีจำนวนรถยนต์ที่จอดรอไว้กับบ้านในวัน "คาร์ฟรีเดย์" ถึง 130,000 คัน ถ้าคิดอย่างคร่าวๆว่าโดยเฉลี่ยแล้วรถยนต์ที่เข้าร่วมโครงการนี้เดินทางไป-กลับใน 1 วันสำหรับการออกไปทำงาน ติดต่อกิจ ฯลฯ เท่ากับ 30 กิโลเมตรต่อวัน อัตราเฉลี่ยของการใช้น้ำมัน 1 ลิตรต่อการเดินทางได้ 8 กิโลเมตร และใช้อัตราเฉลี่ยของราคาน้ำมันเบนซินออกเทน 91 และออกเทน 95 ในขณะนี้ที่ถดถูลิตรละ 16.29 บาทก็เท่ากับว่าในวันที่ 22 กันยายนนี้ประเทศไทยจะสามารถประหยัดเงินจากการใช้น้ำมันลงได้ถึงวันละ 7.94 ล้านบาท แต่ถ้าหากประชาชนร่วมมือกันจริงจัง และไม่ใช้รถส่วนตัวเพิ่มมากกว่านี้ก็จะประหยัดเงินค่าน้ำมันได้มากขึ้นไปกว่านี้อีก⁹

⁸ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, “กระแสทรรศน์” ปีที่ 6 ฉบับที่ 912 วันที่ 25 สิงหาคม 2543, สืบค้นข้อมูลจาก <http://www.tfrc.co.th/> [2 กุมภาพันธ์ 2545]

⁹ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, “กระแสทรรศน์” ปีที่ 6 ฉบับที่ 926 วันที่ 21 กันยายน 2543, สืบค้นข้อมูลจาก <http://www.tfrc.co.th/> [2 กุมภาพันธ์ 2545]